

De nije keatsbaan fan MKF De Wide Stege, de oant no ta iennichste muorrekeatsferiening fan Fryslân.
Foto: Bauke Nicolai.

oan hoe't de KNKB tinkt oer it muorrekeatsen. Yn dyselde *Wis-In* wurdt ek Johannes Brandsma sitearre as er syn miening jout oer de sydlingse slach by it muorrekeatsen: 'Funest foar it fjildkeatsen, se fege alles kwea'. Nicolai follet oan:

'Wy ha hjir yn Jirnsum by ús muorrekeatsferiening leden dy't noch nea keatst ha, mar in protte wille belibje oan it slaan tsjin de muorre. Yn Akkrum en Grou komme nije sporthallen en wy ha der by de gemeente op oanstien om dêr ek romte te meitsjen foar keatsmuorren. Hoewol't de hallen lytser wurde as wy graach woenen, liket it der op dat der doch muorrekeatst wurde kin. Mooglik kinne wy dan wat wedstriden organisearje tsjin spilers út de buor doarpen.'

De Wide Stege

It wurd muorrekeatsferiening is fallen. 'Hoe is soks begûn?'

'Yn 2008 sieten wy mei in ploechje by my yn 'e tún. It praat kaam op ús muorrekeatsen yn de sporthal en wêrom't we einliks net in bûtenbaan hienen. In oere letter hienen wy in feriening oprjochte, mei as doel om in eigen bûtenbaan te krijen. Wy binne doe yn petear gien mei de Stichting Beheer Sportaccomodatje Irnsum. It hat der ta laat dat wy efter de kantine in stikje grûn krije koe-nen om dêr in wedstriidbaan oan te lizzen. Dat hat in protte tiid en enerzjy frege. Mei sa'n € 20.000 oan kosten en mear as 600 oeren oan eigen wurksumens ha wy it oprêden. De baan is ôfrûne maai-tiid iepene troch Atje Keulen-Deelstra.'

Atje Keulen-Deelstra, hjir ynterviewd troch Bauke Nicolai, hat de nije keatsbaan iepene troch it ûntbleatsjen fan in buordsje mei dêrop de namme "Het Kaatsplein". Foto: Theo Kuipers.

Oan de namme fan de feriening sit in ferhaal.

'Yn Ierlân wurde keatsbanen fan âlds 'the wide alley' neamd. It Ingelske 'alley' betsjut steech. Lit no krekt by ús yn Jirnsum, midden yn it sintrum, in plak wêze dat 'De wide stege' neamd waard. Wy hoegden dus net lang te sykjen om in geskikte namme.'

Theo Kuipers

De 'Janse-Wisselschaal', erkenning voor het feit dat je 'bent'.

Peizerweg Groningen, augustus 2004

'Zou je het willen doen, Jan?', vroeg René Janse toen hij me bij de Peizerweg te Groningen uitzette, een lange kaatsdag zat er weer op. Ik stapte uit, keek hem aan en zei dat ik erover na zou gaan denken, maar ergens, diep in mijn hart, wist ik eigenlijk met een het antwoord al: ik zou gaan toezeggen.

Groningen, 8 december 2011

Remco Campert, Hermann Hesse, Tommy Wieringa, Peter Buwalda, allen tillen ze weleens een simpel 'iets' uit zijn context en werken dit verder uit, totdat dit simpele 'iets' de status bereikt dat het eigenlijk helemaal zo simpel niet meer is, of blijkt te zijn. Sterker: het wordt uniek. Een handcontact, een schouderklop, een geschreven woord, een gesproken woord, een niet-gesproken woord, een vlug oogcontact, een enthousiaste verwelkoming, vul maar in ... Door deze techniek toe te passen proberen de schrijvers een zekere mate van bewustwording te creëren bij de lezers, bij de mensen, om zo de somtijds harde wereld een stukje liefdevoller, dragelijker te maken. 'Romantici', zo worden de auteurs die deze techniek regelmatig gebruiken, ook wel genoemd. Je houdt er van - of niet, een tussenweg is er niet. Ikzelf ben iemand die tot de eerste categorie behoort, houd er wel van, zéker.

Ook in het dagelijks leven tracht ik te zoeken naar zaken die mijns inziens de moeite waard zijn om bij

stil te staan, zaken die mijns inziens veel *waarheid* bevatten, 'geluukmomenten'. Het kaatsen, een wereldje waarin ik veel heb vertoefd (en hopelijk nog veel ga vertoeven), is een wereld vol met zulke momenten. Voorbeelden te over: geweldige op- of uitgeslagen ballen, waar urenlange intensieve trainingsarbeid aan vooraf is gegaan, de mentaal sterke kaatser, *Cornelis Terpstra*; de spanning, die soms ontstaat door een samenloop van omstandigheden; het 'scoreverloop'; de altijd aanwezige belangen - eer, onzekerheid, prijzengeld, ijdelheid; de drukke, verbaal aanwezige kaatser of juist de stoïcijnse, de stille; de handschoen met die perfecte nap en dat perfecte leer; de tric-trac-situaties, die in sommige wedstrijden ontstaan en de daaropvolgende waardering van het publiek middels een applaus. Maar ook de minder kaatsgerelateerde zaken zijn vaak zeer de moeite waard: het schaterlachen van toeschouwers, de zon, die op rustige wijze het kaatsen gadeslaat of de bomen, die een weerspiegeling zijn van de schaal van Beaufort. 'Op het kaatsveld is de wereld altijd een stukje mooier.'

Maar het meest uniek is het simpele gegeven dat we het überhaupt meemaken, dat we deel uit mogen maken en mogen genieten van het 'feest des levens'. Want hoe je het ook wendt of keert, het kaatsen is, hoe mooi het ook is, maar een onderdeel van een veel groter geheel: het leven zelf. En zo moet Marten Hiemstra, 'de lytse, grutte man út Ried', ook gedacht

hebben toen hij op het idee kwam om een wisselschaal in het leven te roepen, een wisselschaal ter ere van de toeschouwer die met zijn of haar aanwezigheid over het gehele seizoen het kaatsen een enorme dienst heeft bewezen.

In een gesprek, ergens in augustus 2004 aan de bovenlijn tijdens de finale van een eersteklaskaatspartij, maakte Hiemstra met rake woorden duidelijk wat zijn beweegredenen waren om tot dit initiatief te komen. Hiemstra: '... Minsken prate altyd nei de tiid sa moai oer elkoar, Jan, at se al ferstoarn binne. Mar feitlik binne se dan te let. Dan komt it boadskip net oan by de minsken dy't 't it betreft. En dat moat just wol, snapst? En dus moat it oars, it moat no, no 't se der noch binne. Jong en âld ...' Ik keek naar de zichtbaar geëmotioneerde Hiemstra en wist genoeg. Z'n vader was ziek. Deze schaal was in het leven geroepen omdat Hiemstra had nagedacht over de fragiliteit van het leven en over de invulling ervan door de mensen. Zijn conclusie was dat er nog wel het een en ander te verbeteren viel. En zo geschiedde. Hiemstra vond een medestander in René Janse, wiens vader, Andries Janse, ook ziek was - ziekte van Kahler - en samen werkten ze het plan, het geweldige mooie, warme en sympathieke plan, verder uit.

Op 11 september 2004 was het dan zover, de eerste toeschouwerswisselschaal werd uitgereikt. Nadat er afscheid was genomen van een aantal prominente

kaatsers, een traditie in Mantgum, nam Hiemstra de microfoon in handen en begon zijn relaas. Woorden, recht uit het hart gesproken, werden via de boxen aan de wind gegeven en verplaatsten zich over het kaatsveld. En de woorden kwamen aan, de mensen voor het bestuurswagentje van Jacob Klaver werden namelijk geleidelijk aan stiller en stiller en raakten steeds meer gefocust op wat Hiemstra te zeggen had. Hiemstra, normaal gesproken echt niet zo'n orator ('Ik meitsje, meist bêst witte, leaver wat mei myn hannen, Jan'), raakte hierdoor echter niet van z'n stuk en bleef in z'n rol. De mooiste vijf minuten van die zaterdag volgden daarna. Nadat Hiemstra duidelijk had gemaakt dat de prijs een dankgebaar was 'vân de eersteklaskaatsers vóór de toeschouwers', vroeg hij voor het overgaan tot de prijsuitreiking om één minuut stilte, omwille van de mensen die de kaatsrij dat jaar waren ontvallen, of omwille van de mensen die ziek waren en er zodoende niet bij konden zijn.

Een prachtig gebaar. Het publiek, gegrepen door Hiemstra's woorden, gaf gehoor. En hoe. Een zéér indrukwekkende minuut stilte volgde. Muisstil was het op het kaatsveld in Mantgum, alle aanwezigen beseften dat ze deel uit maakten van een speciale gebeurtenis en dat hun stilte er toe deed. Kaatsgeschiedenis werd er geschreven, begrepen ze.

Na deze prachtige geste ging Hiemstra met betraande ogen verder. 'Bêste minsken, wy hienen hjoed wol tsien minsken nei foaren roppe kinnen, mar wy, de keatsers, ha besluten dat Andries Janse dyjinge is dy't

Op 11 september 2004 werd in Mantgum na afloop van de Lytse PC de wisselschaal voor de meest trouwe supporter van de Eersteklas uitgereikt aan Andries Janse. Foto: argyf KF Jacob Klaver.

mei rjocht de earste taskôgerswikselskaal ta komt. Andries Janse, jo meie wol efkes nei foaren komme.'

Andries Janse, de man uit De Pein, de man die steevast met z'n wederhelft Gretha élk weekend de eersteklaswedstrijden bezocht, kwam, ondersteund door zijn vrouw, langzaam naar voren gelopen en was zichtbaar ontroerd door het gebaar dat hem ten deel viel, en sprak om die reden dan ook woorden van dank bij het in het ontvangst nemen van de grote wisselschaal. Elke omstander op het veld sloeg het

huldigingsproces gade en was stil. Men was ontdaan. Het was namelijk, beseften ze allen, nog maar zeer de vraag of de man die op dat moment de schaal in ontvangst nam, de opening van het nieuwe kaatsseizoen nog wel zou meemaken, want de ziekte van Kahler, zo wist menigeen, deed gerichte aanvallen op het lichaam van Janse. Het maakte van de prijsuitreiking een uiterst breekbaar moment.

Het jaar daarop, 11 maart 2005, stierf Andries Janse, man van Gretha en vader van Johnny, Eric en René.

Inderdaad voor de opening van het kaatsseizoen, het had simpelweg té lang op zich laten wachten. De geneugten van het ademen wogen voor Andries Janse niet meer op tegen de pijn. Zelfs het prettige vooruitzicht van een naderend kaatsseizoen kon geen soelaas meer bieden. De strijd was gestreden, de fut was op. Op 61-jarige leeftijd overleed Andries Janse aan de gevolgen van de ziekte van Kahler. Een gemis voor zijn naasten en voor de (kaats)wereld ...

Natuurlijk is het triest om te moeten schrijven over mensen die er niet meer zijn, maar gelukkig zijn er ook initiatieven, zoals de Janse-Wisselschaal, die de nagedachtenis aan deze dierbaren in leven houden. De Janse-Wisselschaal wordt nog jaarlijks uitgereikt op de laatste eersteklaspartij, in Mantgum. Precies zoals de 'romantici' Hiemstra en Janse het ooit bedoeld hebben.

Jan Hospes